

УДК 342.51

Сергій Володимирович Іванов,

кандидат юридичних наук, слухач докторантури

Харківського національного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДІВ КОНТРОЛЮ ЗА РЕАЛІЗАЦІЄЮ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОЦЕДУРИ ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ

Одним із кроків на шляху підвищення ефективності реалізації державної митної політики в Україні має стати встановлення чіткої та неупередженої процедури забезпечення законності державного управління у цій сфері, упорядкування існуючих способів її втілення, першочергове місце серед яких належить контролю. Необхідність цього зумовлена тим, що прийняття нормативних актів, які визначають механізм та форми реалізації цієї політики, потребує опрацювання дієвих засобів дотримання встановлених у них правил та реалізації їх приписів. Таким чином, в рамках реалізації державної митної політики країни важливого значення набуває забезпечення законності державного управління у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України. Це досягається за допомогою застосування такого способу забезпечення законності державного управління, як контроль.

Зміст контролю за реалізацією державної митної політики полягає в тому, що це функція державного управління, яка:

- спрямована на спостереження взагалі за станом реалізації державної митної політики, змістом та характером тих явищ, які розвиваються в межах митних правовідносин в державі;

- допомагає уповноваженим державним органам визначити (оцінити), відповідність фактичного стану здійснення державного управління у цій сфері нормативно визначеним принципам та напрямам діяльності держави у ній;

- забезпечує можливість державним органам отримувати неупереджену, повну та достовірну інформацію про стан справ у митній сфері держави;

- забезпечує виявлення та запобігання відхилень у змісті реалізації державної митної політики, встановлення їх причин

і умов, а також надання допомоги відповідним суб'єктам у її реалізації;

- завдяки здійсненню контролю з'являється можливість отримати дані про результати функціонування уповноважених на реалізацію державної митної політики органів влади у цій сфері, наприклад органів Державної фіскальної служби України, та оцінити результати їх діяльності;

- саме контрольні заходи дозволяють визначити резерви для покращення стану реалізації цієї політики та виявити певні упущення на цьому шляху;

- забезпечує встановлення фактів порушення чинного законодавства, яке регулює митні правовідносини, за результатами чого вживаються заходи щодо притягнення до юридичної відповідальності винних осіб.

Таким чином, контроль за реалізацією державної митної політики в Україні виступає не тільки як організаційно-правовий засіб, що сприяє забезпеченню законності у митній сфері, він також є засобом забезпечення ефективної реалізації цього напряму державного управління, створюючи умови для захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України. І у такому значенні контролю у цій сфері додаткової актуальності набуває питання шляхів розвитку відповідних методів його здійснення.

Щодо методів державного контролю за реалізацією державної митної політики в Україні, то за своєю сутністю та спрямованістю вони в цілому будуть відповідати загальним методам контролю у інших галузях та сферах державного управління. Це пояснюємо тією обставиною, що досліджуваний засіб забезпечення законності у митній сфері (державний контроль) є загальним за змістом для державного управління в цілому. Він є типовим засобом впливу на відповідні відносини, а тому те, як він реалізується, є спільним для більшості галузей та сфер державного управління. Відмінності у виборі методів контролю пов'язуються із об'єктом контролю (державна митна політика), суб'єктам контролю (уповноважені на формування та реалізацію державної митної політики органи влади), критеріями контролю (закони та напрями діяльності держави у митній сфері), результатами контролю (стан розвитку митних правовідносин, здійснення митної справи в країні тощо).

Методи державного контролю у досліджуваній сфері повинні становити визначені в законі та апробовані на практиці способи пізнання такого явища, яким виступає державна митна політика, стан її реалізації. А умовою їх застосування має бути беззаперечна можливість отримання суб'єктом контролю відповідних оперативних даних про об'єкт спостереження – державну митну політику та стан її реалізації. В іншому випадку контроль в цій сфері втрачає сенс.

Таким чином, методи державного контролю за реалізацією державної митної політики в Україні слід характеризувати як конкретні способи та прийоми діяльності уповноважених державних органів у цій сфері, які використовуються під час здійснення ними контролю за станом державного управління сферою митних відносин, та здатні забезпечити під час спостереження за нею пізнання різних аспектів (сторін) її прояву.

З урахуванням кола основних суб'єктів контролю за реалізацією державної митної політики в Україні (Комітет з питань податкової та митної політики Верховної Ради України, Адміністрація президента України, Кабінет міністрів України, керівництво Державної фіскальної служби України, тощо), а також специфіки самого об'єкта контролю, до переліку основних методів контролю у цій сфері віднесемо такі способи та прийоми його здійснення, як: аналіз (зокрема економічного стану здійснення митної справи в країні, обсягу надходження митних та інших платежів, а також аналіз інформаційно-документальних даних про результати реалізації державної митної політики); аудит (діяльності Державної фіскальної служби України та її структурних підрозділів, відповідальних за здійснення митної справи); витребування звітів та заслуховування інформації (від Державної фіскальної служби України та її структурних підрозділів, відповідальних за здійснення митної справи, а також інших ЦОВВ та окремих органів місцевого самоврядування, які мають інформацію про стан реалізації державної митної політики); експертиза (правова, фінансово-економічна, антикорупційна відповідних проектів актів, в яких знаходять своє закріплення елементи державної митної політики); експертна оцінка ситуації у сфері реалізації державної митної політики; інспектування (перевірка, обстеження, ознайомлення з фактичним станом

справ на місцях) (обстеження і вивчення стану і діяльності окремих структурних підрозділів Державної фіскальної служби України, відповідальних за здійснення митної справи, за результатами чого складається аналітична довідка чи доповідна записка); моніторинг (окремих напрямків реалізації державної митної політики, за результатами якого складається аналітична довідка чи доповідна записка).

Вважаємо, що системне застосування суб'єктами державного контролю у досліджуваній сфері наведених методів його здійснення здатне забезпечити отримання ними об'єктивної та достовірної інформації про стан справ у цій сфері. Остання є основою для ухвалення відповідних управлінських рішень по усуненню причин та умов, що перешкоджають належній реалізації державної митної політики, а також для розробки і втілення заходів щодо покращення стану справ у цій сфері.

Щодо визначення шляхів розвитку методів контролю за реалізацією державної митної політики в Україні, то, як ми вважаємо, це питання невід'ємне від питання удосконалення в цілому підстав, форм та методів державного контролю за проведенням економічної політики держави у цій сфері. Тому, безумовно, частина заходів повинна відноситися як в цілому до покращення контролю у цій сфері, оптимізації кола та удосконалення правового статусу суб'єктів контролю, визначення критеріїв оцінки стану реалізації державної митної політики, так і до власне удосконалення способів та прийомів вивчення її стану та аналізу тих процесів, що відбуваються у цій важливій складовій національної економіки країни.

Підсумовуючи викладене вище, варто зазначити, що до числа заходів, які визначатимуть шляхи розвитку методів контролю за реалізацією державної митної політики в Україні, слід віднести:

1) враховуючи виключно правовий характер здійснення функції контролю, необхідно передбачити нормативне закріплення організаційних та правових засад здійснення державного контролю у досліджуваній сфері, або, що є більш доцільним, забезпечити однакове вирішення цих питань в єдиному акті щодо тих галузей державного управління, які стосуються забезпечення економічної безпеки України (господарська, фінансова, фіскальна та митна сфери);

2) є потреба у чіткому визначенні кола суб'єктів контролю – уповноважених органів державної влади, розмежуванні їх компетенції по здійсненню контролю за реалізацією державної митної політики в Україні, уточненні повноважень в частині застосування методів спостереження, а також вирішити на належному рівні питання взаємодії між ними;

3) слід доручити Державній фіскальній службі України розробку методичних рекомендацій з питань оцінки ефективності реалізації державної митної політики та здійснення митної справи в Україні, в яких би знайшли своє відображення питання об'єкта та предмету державного контролю у цій сфері, прав та обов'язків суб'єктів контролю та суб'єктів інформування за результатами контролю, способів та прийомів здійснення контролю, оформлення його результатів. а також заходів щодо усунення виявлених недоліків;

4) доцільним вбачається створення на базі Державної фіскальної служби України Центру моніторингу реалізації державної митної політики та здійснення митної справи, який з використанням сучасних інформаційно-комунікативних технологій здійснював збір, аналіз, узагальнення інформації, отриманої суб'єктами контролю у цій сфері, з наступною підготовкою та направленням зацікавленим суб'єктам відповідної інформації для підготовки та ухвалення управлінських рішень по корегуванню державної митної політики;

5) здійснення державного контролю у досліджуваній сфері передбачає застосування низки методів (аналіз, аудит, інспектування, моніторинг тощо), в основі яких лежить порівняння досліджуваного об'єкту із певними правилами, нормами, стандартами у цій сфері, а тому одним із шляхів розвитку методів контролю за реалізацією державної митної політики є опрацювання відповідних критеріїв, які були б здатні не тільки повно та всебічно охарактеризувати її, а також сприяти отриманню об'єктивних результатів контролю за її реалізацією.

Вважаємо, що реалізація цих заходів за означеними напрямами (нормативним, організаційним, методологічним, координаційним та функціональним) розвитку методів контролю за реалізацією державної митної політики в Україні здатна забезпечити не тільки підвищення дієвості здійснення державного

контролю в цій сфері, а, що є мабуть головне, підвищити ефективність державної митної політики в країні.

Одержано 16.04.2018

УДК 343.133(477)

Ярослав Вікторович Картавий,

курсант 3 курсу факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

ФУНКЦІЯ ОБВИНУВАЧЕННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Після прийняття Конституції України 1996 р. діяльність прокурора в суді спрямована на підтримання державного обвинувачення. Тобто, законодавчо закріплено чітке розмежування законодавчої, виконавчої та судової влади, що свідчить про обрання демократичного, правового шляху розбудови нашої держави. На наш погляд, обвинувачення є невід'ємною частиною кримінальної процесуальної діяльності прокурора, адже розпочинається з самого початку досудового розслідування і триває на всіх судових стадіях аж до прийняття остаточного судового рішення, яке має набрати законної сили.

У Концепції реформування кримінальної юстиції України від 8 квітня 2008 р. було закріплено, що на прокуратуру покладається кримінальне переслідування особи, у тому числі висунення обвинувачення, процесуальне керівництво досудовим розслідуванням та складанням обвинувального акта. Кримінальне переслідування розглядалось як виключна процесуальна функція прокурора, яка полягає у висуненні від імені держави обвинувачення, направленні кримінального провадження до суду, підтриманні державного обвинувачення в суді, участі в перегляді судових рішень в апеляційній та касаційній інстанціях. З прийняттям у 2012 р. чинного КПК поняття «обвинувачення» набуло офіційного визначено у п. 13 ч. 1 ст. 3, під чим розуміється твердження про вчинення певною особою діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність, висунуте в порядку, встановленому КПК. Окрім того, у ч. 3, 4 ст. 22 КПК закріплено, що під час кримінального провадження функції